

К О Н С П Е К Т

за държавен изпит на студентите от специалност

„Управление на здравните грижи”

ОКС „Бакалавър”

I. Управление на здравните грижи

1. Модерно сестринство – задачи, функции и роля на съвременната медицинска сестра.
2. Историческо развитие на мениджмънта – приносът на учените и влиянието на различните школи. Функции на мениджмънта
3. Организация и организационни структури
4. Планиране – процес на планиране.
5. Стратегическо, функционално и оперативно планиране.
6. Управленски решения – видове. Средства за решаване на проблем.
7. Процес на вземане на лични и групови решения
8. Управление на работни групи.
9. Екип – същност. Роля на здравния специалист в екипа.
10. Комуникации – общуването в сестринската работа.
11. Общуване и взаимодействие с пациент.
12. Разговорът като комуникация в работата на ръководителят по здравни грижи.
13. Работни съвещания и срещи като форма на комуникация.
14. Взаимоотношението с пациента – част от професионалното сестринско поведение.
15. Здравно възпитание и здравно обучение – принципи, същност, методи, модели и средства.
16. Сестрински метод. Концептуален модел на В. Хендерсон.
17. Управление на конфликтите – най-чести причини за конфликти в професионалната среда
18. Конфликтността в работата на медицинската сестра.
19. Лидерство и власт в сестринството.
20. Стиллове на управление.

- 21.Мотивационни теории. Мотивацията като средство за управление.
- 22.Наградни програми и стимули в сестринството.
- 23.Времето като ресурс - ефективно управление на времето на здравния професионалист.
- 24.Управление на човешките ресурси. Привличане и подбор на персонала.
- 25.Интервюто като средство за набиране на персонал.
- 26.Теории и модели за сестринските грижи.
- 27.Организация и предоставяне на качествени сестрински грижи.
- 28.Контролът като функция на мениджмънта в сестринството.
- 29.Подходи за управление качеството на здравните грижи чрез стандарти.
- 30.Осигуряване на непрекъснати и качествени здравни грижи.
- 31.Управление на качеството в болницата – роля на ръководителя на здравните грижи.
- 32.Качество на здравните грижи в ПМП. Документиране.
- 33.Професионалистите по здравни грижи, част от екипа на ОПЛ. Задачи, функция и роля на МС в ПМП.
- 34.Управление на планираната промяна. Съпротива на промяната.
- 35.Необходимост от икономически анализ в дейността на главната медицинска сестра.
- 36.Контрол на материалните средства.
- 37.Здравни проекти – същност.
- 38.Медицинско сестринско изследване. Организация и провеждане
- 39.Наставничество в сестринството.
- 40.Роля на наставника при формиране на практическите умения и навици у обучаваните.

II. Педагогически науки

1. Същност на педагогиката като наука. Възникване и развитие. Предмет, обект, функции. Основни понятия: възпитание, образование, обучение (подробна характеристика на всяко понятие).Връзка на педагогиката с други науки. Система на педагогическите науки. Място на медицинската педагогиката в системата на педагогическите науки.
2. Развитие на личността като педагогически проблем. Определение на понятието развитие. Основни фактори, обуславящи развитието:

наследственост, възпитание, среда (подробна характеристика на всеки фактор). Концепции за развитието.

3. Възпитание и възпитателен процес. Определение за възпитанието в широк и тесен смисъл. Дефиниране на възпитателния процес. Структура и съдържание на възпитателния процес. Етапи на възпитателния процес (по Тамара Илина).
4. Методи на възпитание. Определение за метод. Класификация на методите за възпитание. Характеристика на методите за възприемане на информацията и трансформирането ѝ в съзнанието на личността.
5. Методи на възпитание. Определение за метод. Класификация на методите за възпитание. Характеристика на методите за овладяване на различни форми на възпитание.
6. Принципи за възпитание. Същност. Класификация и съдържание на различните видове възпитателни принципи.
7. Форми на възпитание. Същност на формите за възпитание. Класификация.
8. Обучението като процес. Определение за обучение и за процес на обучение. Специфика на учебния процес във висшето медицинско училище. Съвременни тенденции в развитието на медицинското образование .
9. Обучението като процес. Определение за обучение и за процес на обучение. Структура на процеса обучение. Характеристика на основните структурни компоненти. Обосновка на водещата роля на целите по отношение на останалите компоненти.
10. Понятие за учебна цел. Видове цели във висшето медицинско училище . Изисквания за качество на целите.
11. Понятие за учебна цел и минимално изискуемо ниво на професионална компетентност. Същност на основната и на специфичните учебни цели на конкретно учебно занятие. Методически изисквания за формулиране и декомпозиране на цели. Таксономия на целите.
12. Принципи на обучение. Определение за принцип на обучение. Класификация. Характеристика на видовете принципи.
13. Методи за обучение. Определение за метод. Основни детерминанти на методите за обучение. Класификация на методите за обучение. Характеристика на група методи по избор.

14. Основни организационни форми за обучение. Определение за организационна форма. Класификация на организационните форми. Обща характеристика по видове (теоретични и практически).
15. Основни организационни форми за обучение. Определение за организационна форма. Методически изисквания за планиране, организиране и провеждане на лекция.
16. Основни организационни форми за обучение. Определение за организационна форма. Методически изисквания за планиране, организиране и провеждане на семинарно упражнение.
17. Основни организационни форми за обучение. Определение за организационна форма. Методически изисквания за планиране, организиране и провеждане на лабораторна работа.
18. Основни организационни форми за обучение. Определение за организационна форма. Методически изисквания за планиране, организиране и провеждане на учебно-практическо занятие.
19. Основни организационни форми за обучение. Определение за организационна форма. Методически изисквания за планиране, организиране и провеждане на учебна (клинична) практика.
20. Основни организационни форми за обучение. Определение за организационна форма. Методически изисквания за планиране, организиране и провеждане на стаж.
21. Същност, роля и място на алгоритмите в процеса на обучение във висшето медицинско училище. Видове алгоритми. Методически изисквания за съставяне и прилагане.
22. Основни субекти на процеса обучени във висшето медицинско училище: преподавател, студент, пациент. Специфични особености на всеки субект. Основни функции и роли.
23. Самостоятелната работа на студентите във висшите медицински училища. Определение. Видове. Методически изисквания за планиране, организиране и провеждане.
24. Същност на контрола в процеса на обучение. Дефиниране на понятието. Обект на контрол в процеса обучение. Видове контрол. Функции и качества на контрола. Методически изисквания за планиране, организиране и осъществяване на контрола.
25. Същност на оценяването в процеса обучение. Обект на оценяване. Определение на понятието „оценка“. Видове оценки. Функции и качества на оценката. Методически изисквания за планиране,

организиране и осъществяване на оценяването. Роля и място на самооценяването във висшето медицинско образование.

III. Социална медицина, икономика, право

1. Социална медицина

1. Здраве и болест – развитие на концепцията за здраве. Детерминанти на здравето. Демографски процеси и показатели за оценка на общественото здраве. Статика на населението: същност, здравни аспекти. Типове възрастови структури. Механично движение на населението. Видове, фактори и здравни аспекти.
2. Естествено движение на населението: раждаемост, плодовитост, възпроизводство – показатели и фактори. Тенденции в България. Международни сравнения.
3. Естествено движение на населението: смъртност – показатели и фактори. Тенденции в България. Международни сравнения. Детска смъртност – видове, показатели, фактори. Тенденции в България. Международни сравнения
4. Заболяемост – основни понятия, показатели, методи за регистрация и изучаване. Международна класификация на болестите.
5. Заболяемост с временна и трайна нетрудоспособност. Показатели и оценка. Експертиза на трудоспособността. Цели, критерии, органи на експертизата.
6. Здравеопазни системи. Основни типове здравеопазни системи. Форми на собственост, на финансиране и заплащане. Здравеопазната система в България.
7. Извънболнична медицинска помощ. Първична и специализирана медицинска помощ. Функции на общопрактикуващия лекар. Спешна медицинска помощ.
8. Болнична медицинска помощ. Видове болнични заведения, функции, структура, финансиране и управление. Хоспитализация – фактори, индикации. Пациентът в болницата. Оценка на дейността на болницата.
9. Социално-медицински проблеми на жената и майчинството. Охрана на майчинството, здравни грижи за бременната и родилката. Планиране на семейството.
10. Социално-медицински проблеми на детството и юношеството. Охрана на детството, здравни грижи за деца и ученици.

2.Икономика

1. Икономика и здравеопазване. Базисни категории на здравната икономика. Специфика на здравните блага.
2. Основни категории и модели на здравната икономика. Моделът разход-полза. Моделът на потребителския избор.
3. Разпределение на ресурсите и здравните пазари. Пазарни структури в здравната сфера. Специфика на здравните пазари. Частни и публични провали в здравния сектор
4. Сравнителна характеристика на моделите на финансиране и доставяне на здравни услуги.
5. Организация и управление на доболничната помощ – икономически ефекти.
6. Организация и управление на болничната помощ – икономически ефекти.
7. Теория на разходите. Видове и значение на разходите. Разновидности на разходите, използвани при икономическата оценка (директни, индиректни, неосезаеми и др.)
8. Разходи, себестойност и разноски. Класификация на разходите. Отчитане и анализ .
9. Ценообразуване в здравния сектор. Специфика. Методи.
- 10.Икономическа оценка. Основни понятия. Техники. Методически принципи.

3. Право

1. Държавно управление - обща характеристика. Органи на държавно управление. Видове органи на държавно управление и компетентност.
2. Административен акт - понятие и обща характеристика. Видове административни актове. Условия за законосъобразност.
3. Административнонаказателна отговорност. Административни нарушения и наказания. Производство по установяване на административно нарушение, налагане и изпълнение на административните наказания.
4. Трудов договор. Понятие, сключване, съдържание, форма. Видове трудови договори.

5. Работно време - основни положения. Почивки – понятие и видове. Отпуски - платен годишен отпуск и допълнителен платен годишен отпуск. Начин и ред за ползване на платения годишен отпуск. Отпуск за бременност, раждане и отглеждане на дете.
6. Дисциплинарна отговорност. Видове нарушения на трудовата дисциплина. Видове дисциплинарни наказания. Производство по налагане на дисциплинарно наказание.
7. Наказателна отговорност на медицинските специалисти. Състав на престъплението. Престъпления в сферата на здравеопазването.
8. Гражданска отговорност на медицинските специалисти. Понятие. Фактически състав на отговорността за непозволено увреждане.
9. Информирано съгласие на пациента. Правна същност на информираното съгласие. Условия за валидност на съгласието. Правно значение на съгласието и последици при неизпълнение на задължението за вземане на съгласие от пациента.
10. Медицинска тайна. Понятие. Източници. Основни положения.

ЛИТЕРАТУРА:

По I. Управление на здравните грижи

1. Борисов, В. Здравен мениджмънт- I, II част, УИ София, 2005.
2. Грънчарова, Г. Социална медицина, УИ Плевен 2002.
3. Грънчарова, Г. Управление на здравни грижи, УИ Плевен, 2005.
4. Донъли, Д. Х. мл., Д. Л. Гибсън. Основи на мениджмънта. Издателство “Отворено общество”, София, 1997, 663 стр.
5. Дракър, П. Мениджмънт: задачи, отговорности, практики. Класика Стил, София, 2003.
6. Дракър, П. Практика на мениджмънта. Класика Стил, София, 2001.
7. Дракър, П. Ефективното управление. Класика Стил, София, 2002.
8. Дракър, П. Ефективният ръководител. Класика Стил, София, 2002.
9. Коен, У. Новото изкуство на лидера. Класика Стил, София, 2001.
10. Мухина С. и колектив, философски основи на сестринството, УИ Плевен, 2006
11. Павлова, С. Професионална среда и поведение на медицинската сестра, ИК Стено, 2015.
12. Порязов, А. Организация и технология на управлението. Университетско издателство, ВСУ Черноризец Храбър, 2007.

13. Тончева С., Наставничество в сестринството, ИК Стено, 2012.
14. Шопов, Д, М. Атанасова: Наръчник по управление на човешките ресурси. Труд и право, София, 2002
15. Шопов, Д, М. Атанасова: Управление на човешките ресурси. Тракия-М, София, 1998.
16. Diagnostics infirmiers. Definitions et classification. ANADI. InterEditions MASSON, Paris, 1998, p. 315.
17. Hein E. C., M. J. Nicholson. Contemporary leadership behavior. Third edition. Scott, Foresman/Little, Brown Higher Education, 1990.
18. Jamerson P.A., C.A.Hornberger, E.J.Sullivan. Nursing leadership and management in action. Fourth Edition. Addison-Wesley., 1997.
19. Sullivan E.J., Ph. J. Decker. Effective leadership and management in nursing. Addison-Wesley. Fourth Edition, 1996.
20. Tappen R.M., S.A.Weiss, D.K.Whitehead. Essentials of nursing leadership and management. F.A.Davis Company, Philadelphia, 1998.
21. Value of nursing in a changing world. International Council of Nurses, Geneva, 1996.

По II. Педагогически науки

1. Грудева, М. Основни проблеми на педагогиката и андрагогията. Варна., 2010г.
2. Андреев, М. Процесът на обучение. Дидактика. София., 1996г.
3. Андреев, М. Оценяването в училище. Доцимология. София., 1996г.
4. Атанасов, Ж., Г. Стоянов, М. Пиронкова, Ст. Стефанов. История на педагогиката и българското образование. София., 2006г.
5. Ачкова, М. Приложна психология в медицината и здравеопазването. София. 2001г.
6. Болонският процес 2020 година – Европейското пространство за висше образование в новото десетилетие (2009) - [www. mail.nacid.bg](http://www.mail.nacid.bg).
7. Воденичаров, Ц., М.Митова, С. Младенова. Медицинска педагогика. София., 2008г.
8. Воденичаров Ц. и др. Оценяването в медицинското образование. София., 2000г.
9. Гилбер, Ж.Ж. Педагогическо ръководство за преподаватели в медицински учебни заведения. СЗО. София., 1976г.
10. Гатева, Л. Съвременни дидактически технологии за подготовка на висши медицински кадри. София., 2002г.
11. Грудева, М. Основни проблеми на педагогиката и андрагогията. Варна., 2010г.
12. Грудева, М. Процесът обучение във висшето медицинско училище. Варна., 2011г.
13. Гюрова, В. Андрагогията в шест въпроса. Габрово., 2011г.
14. Гюрова, В., В. Божилова. Магията на екипната работа. София., 2006 г.
15. Гюрова, В., Г. Дерменджиева, В. Божилова, С. Върбанова. Приключението учебен процес. София., 2006 г.
16. Гюрова, В., В. Божилова. Как да обучаваме ефективно? (ръководство за учители). София., 2010г.
17. Гюрова, В., В.Божинова. Формиране на умения за учене. София., 2008г.

18. Гюрова, В., В. Божилова. Интерактивността в учебния процес (или за рибаря, рибките и риболова). София., 2006 г.
19. Гюрова, В., В. Божилова. Портфолиото на преподавателя. София., 2008г.
20. Гюрова, В., В. Делибалтова. Мениджмънт на процеса на обучение. Габрово., 2013 г.
21. Гюрова, В., Измерения на мениджмънта на образованието на възрастните. Габрово., 2013г.
22. Димитров, Л., Ст. Чернев, Ж. Атанасов, Г.Бижков, Е. Рангелова, Ат. Попов. Теория на възпитанието. София., 2005г.
23. Иванов, И. Теории на образованието. Шумен., 2002 г.
24. Каталог на образователните цели и професионалните компетентности (2014) ФОЗ, МУ – Варна - <http://mu-varna.bg/BG>
25. Колесникова, И.А. Основы андрагогики. Москва., 2003 г.
26. Костова, С., В.Делибалтова, Б.Господинов. Педагогика. София., 2012г.
27. Кудрявая Н.В., Е.М.Уколова, А.С.Молчанов, Н.Б.Смирнова, К.В.Зорин. Врач – педагог в изменяющемся мире: традиции и новации. Москва.,2005г.
28. Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014 – 2020 година <http://www.government.bg/cgibin/ecms/vis/vis.pl?s=001&p=0228&n=5504&g>
29. Наръчник по оценяване към Наредбата за учебния процес във ВУЗ - mark_method_handbook –2014 г.
30. Медицинска педагогика: учебник за студентите от Факултетите по обществено здраве. под науч. ръководство и ред. на Теодор Попов. Габрово., 2011г.
31. Митова, М., С. Младенова. Методика на обучението по практика на специалистите по здравни грижи. София., 2008г.
32. Педагогика. Теория на възпитанието: учебник за студенти от Факултет по обществено здраве, Медицински университет – София, Ч. 1, науч. ръководство и ред. на Теодор Попов. Габрово., 2012г.
33. Педагогика. Теория на обучението - дидактика: учебник за студенти от Факултет по обществено здраве, Медицински университет – София, Ч. 2, науч. ръководство и ред. на Теодор Попов. Габрово., 2015 г.
34. Педагогика: Учебник за студентите от Факултета по обществено здраве, Медицински университет – София, Ч. 1, под ред. на Теодор Попов. София., 2007г.
35. Педагогика. Теория на обучението. под науч. ръководство на Т.Попов. София., 2009г.
36. Педагогика в медицине. Под редакции Н.В. Кудрявая., Москва., 2006г.
37. Педагогика и психология высшего образования. Москва., 2009 г.
38. Петрова, Г., М. Тодорова. Медицинска педагогика: Уч.- практ. ръководство под науч. ред. на Теодор Попов., Пловдив., 2006г.
39. Пидкасистый, П.И., В.И.Беляев, В.А.Мижериков, Т.А.Юзефовичус. Педагогика. Москва., 2010г.
40. Попов, Т., Хр. Милчева, Г. Петрова. Принципи и методика на обучението: учебник за медицински сестри и акушерки. под ред. на Теодор Попов. Ст.Загора., 2006г.
41. Слостенин, В.А., И.Ф.Исаев, Е.Н. Шиянов. Педагогика. Москва., 2008г.
42. Смирнова, Н.Б., Е.А.Волошина. Педагогика в медицине. Москва., 2006 г.

43. Сорокопуд, Ю.В. Педагогика высшей школы. Ростов на Дону., 2011г.
44. Тодорина, Д., Л. Тодорова, А. Антонова, В. Гюрова. Педагогика: Учебник за дистанционно обучение: Ч. 1. Благоевград., 2003г.
45. Тодорова, Л., Т. Попковчев, В. Гюрова. Педагогика: Учебник за дистанционно обучение: Ч. 1. Благоевград., 2003г.
46. Торньова, Б. Нравствената култура на специалиста по здравни грижи. Габрово., 2006г.
47. Тоцева, Я., М. Белова. Проблеми на образованието на възрастните. София., 2001г.

По III. Социална медицина, икономика, право

1. Борисов, В., Зл. Глутникова, Ц. Воденичаров. Ново обществено здравеопазване, том 1, Акваграфикс, София, 1998;
2. Борисов, В., Зл. Глутникова, Ц. Воденичаров. Ново обществено здравеопазване, том 2, Акваграфикс, София, 1998;
3. Борисов, В. и колектив, Социална медицина, Учебник за медицинските колежи. София, 2004;
4. Гранчарова, Г. А. Велкова, С. Александрова. Социална медицина, Издателство на МУ-Плевен, 2006;
5. Попова, С., А. Керекоска. Социална медицина за студенти от професионално направление Здравни грижи, Стено, Варна, 2013;
6. Социална медицина, под редакцията на Ст. Попова, Стено, Варна, 2012;
7. Основи на болничното управление, под ред. на проф. М. Попов, македония прес, София, 2000;
8. Тулчински, Т., Е. Варивакова, Ново обществено здравеопазване, Лотос 23, 2004.
9. Гладилов, С. Н., Е. И. Делчева. Икономика на здравеопазването. С., Princeps, 2009;
10. Болничен мениджмънт. Под ред. на Л. Иванов, Ж. Големанова. С., НЦОЗ, 2005;
11. Болнично управление. Под ред. на М. Попов. С. ИК Хераклит, 2002;
12. Давидов, Б., Болнична икономика. С., Св. Кл. Охридски, 2004;
13. Jacobs, P., J. Rapoport. The Economics of Health and Medical Care. Jones and Bartlett Publishers, 2004;
14. Santerre, R. E., S. p. Neun. Health Economics: Theories, Insights, and Industry Studies. Thomson, 2007;
15. McPake, B., L. Kumaranyake, L., C. Normand. Health Economics: Alternative Perspectives. Routledge, 2002;
16. Blank, R. H., V. Bura. Comparative Health Policy. Palgrave, 2004;
17. Drummond, M. et al. Methods of Economic Evaluation in Health Care Programmes. Oxford, 2005.
18. Вълканова, М. Медицинско право, Варна, 2014;
19. Голева, П. Отговорността на лекаря за вреди, причинени на пациента, София, 2004;
20. Зиновиева, Д. Медицинско право, София, 2004;
21. Зиновиева, Д. Правен режим на лечебните заведения, София, 2000;

22. Зиновиева, Д. Права на пациента, София, 1998;
23. Зиновиева, Д. Правни и етични аспекти на донорството и трансплантацията, София, 2003;
24. Йосифов Н. Трудово и осигурително право, В. 2011;
25. Лазаров, К. Административно право, София, 2011;
26. Лисаев, П. Медицинска деонтология и медицинско право, София, 1996;
27. Мръчков, В. Трудово право, София, 2012;
28. Средкова, К. Трудово право – обща част, лекции, София, 2010;
29. Митков, В., Вълканова, М. Здравно законодателство, Варна, 2005;
30. Славов, С. Лекарски грешки и лекарски деликти, София, 1996.